

nemprikkede i alle Konturer, derpaa lagt paa Muren og ponsede over. Man bruger hertil fint Kulstøv, som man binder ind i en Klud; naar man da slaar med denne saakaldte Ponseklud paa Kartonen, gaar det fine Kul gennem Kluden og gennem de prikkede Huller i Kartonen. Saaledes staa da hele Tegningen i Prikker overført paa Pudsen. Disse Kulstøvsprikker ses alle Vegne i Konturerne paa Piero della Francescas Billeder i Arezzo og bevise bl. a., at Billederne ere udførte al-fresco. Thi fra en Ponsning paa en tør Mur sidder Kulprikkerne saa løst, at de forsvinde ved det mindste Pust; medens de, ponserede paa vaad Kalkgrund, hverken kunne børstes eller vadskes bort senere.

En af denne Perodes dygtigste Kunstnere er Domenico Ghirlandajo (1449—1494). Glimrende afspejle hans Fresker hele hans Samtids Liv, idet han frit bruger Mænd og Kvinder af sit Bekendtskab til Modeller for de bibelske Emner, han behandler. Det er, som om Florens' Borgere, Ynglinge, unge Piger, Koner og Mænd af social Betydning have kappedes om at levendegøre Ghirlandajos Ideer, og have flokkedes ved selve Johannes den Døbers Fødsel eller Marias Møde med Elisabeth, der findes i den store Billedcyklus i Koret i St. Maria Novella. Kunstnerens smukke og elegante Tegning og hele Samtidens Selvfølelse har maaske bidraget til disse Forhold. Tegningen af Figurerne findes temmelig dybt indtrykket i Mørtelen fra Kalkeringen, og er under Udførelsen stærkt rettet, f. Eks. Marias og den gamles Profiler. Tilpudsninger findes langs Konturer og alle dertil egnede Steder, saa Freskerne ere gjorte Stykke for Stykke. De ere malede paa fed Understrygning, Hoveder med fine lange laserede Strøg, Klæder med en Del tyk Kalk i Farven, i Landskaberne let laserede Smaating, varme Skygger i Hoveder, frit konturerede, Kalkeringerne ere udførte hurtigt med en meget bestemt Haand, uden Ængstelse for Tegningens Finhed i Hænder og Hoveder, ofte ganske groft, derfor de store Rettelser. I Hovederne, der alle hvert for sig ere indpudsede, med Undtagelse af et enkelt Sted, hvor to Hoveder ere udførte samtidigt, findes utallige smaa Penselstrøg, lange og linerede, som følge Formen ligesom i hans Temperabilleder, medens Højlysene ere satte bredt paa med fed Kalkfarve. Smaa Staffagefigurer ere ikke kalkerede, men malede frit lige ind i Billedet. I Arkitekturen i Billederne findes ofte Tegningen indridset, formodentlig med et Søm el. l, f. Eks. en Bue, rimeligvis slaaet med en Snor omkring et Centrum, som saadant sker under Arbejdet, praktisk og hurtigt. I Mandshovederne er der lagt Tone over Skyggerne og derpaa ere de gennemtegnede med lange Stregstrøg, meget markerede, Højlysene stærkt paasatte, følgende Formen og tykke — omtrent som hos Rembrandt, og fintegnede Kalklys paa Haar og Skæg. Kvindehovederne ere finere behandlede end Mændenes. Et stort Alter (som af udskaar et Træ og forgyldt) er kalkeret og understrøget Umbra; dernæst hele Ornamentikkens Blade o. l. paasat gule Lys og gennemmalet med dybere Skygger; endelig lette Glanslys hen over Fladerne. Dette vil sige: udført med Princip af bred Dekorationsbehandling. En Del Pilastre og Baand paa Klæder ere overmalede for sent, men derfor ogsaa sprungne af i Farven rundt omkring. Hoveder og alle væsentlige Ting sidde derimod ganske uforandret. Finpudsen er ca. 1 Ctm. tyk. Mønstret i Dragterne er tegnet, gennemprikket og ponset over Dragtens Hovedfarver. Farverne have været meget stærke, men ere nu helt dæmpede af overliggende Støv. Hvis Støvet fjernes og Freskerne vadskedes, vilde de staa klare igen. Kartoner findes i Officierne.

I Luca Signorelli (1441—1523) gør Freskokunsten igen et mægtigt Fremskridt. I Capella Nuova i Orvieto findes Signorellis glimrende Kompositioner af Dommedag, og vi se her for første Gang det nøgne Legeme gennemført i det store. Der er mægtige Udtryk i Figurerne, i Bevægelser og Ansigter, og tydeligt ser man, hvorledes Signorelli er Forløberen for Michel Angelo. Man siger, at Michel Angelo har opholdt sig 3 Maaneder i Orvieto for at studere Signorelli, før han begyndte sit Dommedagsbillede i det Sixtinske Kapel. Signorellis strenge Alvor i Tegning og Form, saavel som hans smukke Farve, skylder han nok for en Del sin Lærer og Mester, Piero della Francesca; men det mægtige er nyt. Teknikken er ikke mere Ghirlandajos med Stregtegningerne; men alt er gjort i brede, store Strøg, svarende til de muskuløse Figurers nøgne Former. Der findes neppe mere end tre Toner i Kødet. Indtrykkene i Mørtelen fra Kalkeringen findes alle Vegne, ligesaa Tilpudsningerne. I Museet lige over for Kirken findes en Freskoprøve af Signorelli, forestillende ham selv og en Kæmmer Nicolaus, udmærket, men mindre bredt i Behandlingen end de store Fresker, f. Eks. Stregtegning i Nicolaus' Hoved.